

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 12. mal. serpana 1872.

List 28.

Slovenci, pomagajmo bratom v Turčiji!

Amerika, Afrika in Azija slavno pričajo, da smo Slovenci, pri vsi svoji revščini mnogo denarjev in misionarjev pošiljali v razširjanje sv. vere ter kerščanske omike. Ali bratom po kervi in veri, bratom do zadnjih lét od vsega sveta popolno zapuščenim, tem bratom prav pred svojim pragom še nismo nič pomagali. In ti kervavih solz vredni bratje so — keršanski Slovani na Turškem.

Težjega jarma gotovo niso imeli judje v Egiptu, kakor so ga imeli ti siromaki do zadnjih lét v Turčiji; kakor one, tako je tudi té samo previdnost božja ohranila. — Njihovega zatiranja in telesne revščine ter zapuščenja tukaj ne morem opisovati, omenjam samo preborno njihovo službo Božjo. Le malo imajo cerkvá in še teh so marsiktere slabši kot naši hlevi; prav pogosto jim manjka celó naj potrebniše mašne oprave, imajo po en sam plajš, po eno mašno srajco, morda eno ali oboje raztergano; tu pa tam manjka mašnih bukev pa kelihov; monštranice in križevi poti so redki, redki! Tako popisujejo možjé, ki so živéli ali še živé v onih krajih. (Glej Danico l. 1871, št. 43 str. 346.)

Oh kaka revščina pri sv. maši, zares prav betlehemska štalica za ljubega Jezusa! Slovenci, ali zamorete še dalje terpéti to zapuščenost in nespodobnost? Ne, nič več ne! Pomagati jim moramo; to bo za nje in za nas dobro. Peščica Slovencev pri vsi dobri volji vender ne more vsim izdatno pomagati; zberimo si kristjane na Turškem, posebno pa brate prav pred pragom, mejaše našega cesarstva, katolike v Bosni in Ercegovini, ter jim pomagajmo najpred k spodobni službi Božji. — Ali kako? Ravno to je treba uganiti in toraj naj bi postavico resno ugibali in premišljevali posamezni in društva, duhovni in svetni, ker za Slovane samo zdihovati in tožiti, goreti in govoriti, peti in piti, zravno pa nič ne storiti, je pač lahko pa malo vredno. „Ne ljubimo samo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v djANJI in resnici.“

Naj potrebniša mašna oprava bi se že letos zamogla preskerbeti. Kako? Tako: Skor vsaka farna cerkev, še tudi podružnice, zlasti pa romarske in mestne ali terške cerkve imajo stare plajše, srajce, koreteljne, mašne bukve itd., ktere se več ne rabijo, toraj v predalih samo peré in trohné. Kako hvaležno bi jih zapuščene cerkve v Turčiji sprejele! Boljih reči ne bi bilo treba popravljati, slabjim plajšem bi se nove porte preskerbele, ali bi se dali preobrniti, ali iz dveh slabih en dober narediti. Take poprave naredi lahko vsaka šivilja za kak majhen denar. Tudi pri nas že zaverženi kelhi, monštranice za sv. R. Telo ali svetinje (pacificale) bi prav služile, bi se po majhni popravi in pozlačenji lahko ra-

bile. To storiti je mogoče že do jeseni, toraj prosim v imenu kristjanov na Turškem in zlasti ubozih Bosnjakov in Ercegovincev, naj pregledajo gg. župniki po svojih cerkvah in poiščejo kak dar, ktereга naj popravljenega, ako je poprave potreben, ali pa kar takošnega, kakoršen je, blagovoljno pošljejo do preč. gg. dekanov, kateri se tukaj očitno prosijo, naj bi blago to početje po moči dobrotno podpirali, poslane reči hranili, dokler se jim ne naznani, kamo naj nabiro pošljejo. Slovenci, pomagajmo zapuščenim bratom v Bosni in Ercegovini!

Duhoven.

Pristavek. Tù izrečena želja in prošnja se je naznanila našemu premilostljivemu knezu in škofu, ki so milostljivo dovolili, da se smejo po Njihovi škofiji pri cerkvah in dobrotnikih v imenovani namen odločene cerkvene reči in doneski nabirati. To blago misel vresničiti, se je vstanovil v Ljubljani odbor nekterih ljubljanskih duhovnov pod predsedništvom prečastitega korarja in ravnatelja gosp. Kramarja, ki bo v ta namen darovane stvari in denarne doneske nabiral in dalje pošiljal. Prečastiti gg. dekani so prošeni, da bi po svojih okrajih to koristno reč dobrotno oskerbovali in vse nabrano imenovanemu predsedniku pošiljali. Zraven starih, kolikor mogoče popravljanih cerkvenih oblačil in orodij bodo gotovo dobrotniki, duhovni in svetni, tudi v denarji kak dar blagovoljno uterpeli, in tako bo združena moč z malim — veliko storila. Upamo in prosimo pa, da bi se našemu početju tudi druge slovenske škofije pridružile in tako pred vsim na nar imenitnišem delokrogu, na cerkvenem polju, slovensko vzajemnost in slovansko sočutje razodele. Lotimo se, slovenski katoliški bratje, blagega početja, in Božji blagoslov bo spremljal naše delo!

Fr. Kramar, korar.

Dr. H. Pauker,
kanonik.

Dr. A. Čebašek.

Peter Urh, kanonik.

Dr. Leon Vončina.

L. Jeran, vrednik.

K začetku osmine presv. Jezusovega Serca v ljubljanski Uršulinski cerkvi 1872.

(Konec.)

Taka odreja tedaj je po redovnih hišah, — ne brezverska, ampak verska, zato ima ték in blagoslov Božji, ter osrečuje otročice in njih starše.

V ta namen molijo čast. gospé redovnice Uršulinarice skoz to osmino. — Prosijo pa tudi, da bi bila skot. raj med blažene prišteta služabnica Božja Marija „Oznanjenjska,“ ki je iz njih reda, in je na tej poti, da se redu ta želja spolni, nad čimur ni dvomiti.

Druga imenitna prošnja, ki naj jo tudi le samo omenim, je ta, da bi se pravila reda sv. Uršule tako vravnale, da bi bile povsod čisto enake. Zakaj v tem je po raznih krajih nekoliko razloček, lepa in tudi koristna pa je edinost; toraj se zdaj za to dela, da bodo redovne pravila za vse enako in edino vravnane. In da bi se to prav in po sreči doveršilo, molijo zlasti danes po vsem svetu, in molilo se bode skoz osmino.

To, kar sem vam pojasnil, častiti poslušavci, zadeva nekoliko bolj današnjo slovesnost. Ker se bode pa zdaj obhajala osmina presv. Jezusovega Serca, naj vas za sklep opomnim, kako dobro je za vse vernike ččenje presv. Jezusovega Serca, in kako močno to pripomore k temu, da si vsak sam svoje serce in svoje življenje lepša.

Možje, kateri se pečajo z modroslovstvom in lepoznanstvom ali s tako imenovano „estetiko“, veliko popisujejo in zaznamnujejo, kaj prav za prav je „lepota“ in kaj je „lepo“. To je kaj posebno prašanje, zakaj lepim biti je precej razširjena pohlepnost. Dosti jih je, ki žalujejo, da nimajo te lastnosti. Jest pa ravno po nauku umnih lepozancev terdim, da vsakemu, tudi staremu, tudi po zunanje neličnemu človeku je na ponudbo dar lepote. Kako to? Lepo namreč je tisto, kar je samo na sebi popolnoma, kolikor to pred naše duhovno oko stopi in nam duhovno prijetnost obuduje. Popolnomost sama na sebi in toraj vsa lepota sama na sebi je le Bog sam. Kar je druga lepega, je le oziroma lepo, lepo namreč toliko, kolikor ima od Boga, od neskončno lepega Stvarnika lepote. Človek je le oziroma lep, in sicer toliko lepši, kolikor bolj se Božji lepoti bliža. Iz tega že previdite, da je govorjenje o duhovni lepoti, ktera je prav za prav zares lepota, stanovitna lepota, vse cene vredna lepota. Vsa božja in človeška lepota je zedinjena v Sinu Božjem, kateri je Bog in človek skupaj. In ker je serce središče vsega življenja, toraj je Jezusovo naj svetejše Serce sedež vse lepote. Iz tega božjega Serca sije vsa ljubeznjivost, vsa lepota, od tod se tudi ljubivcem tega presvetega božjega Serca deli vsa lepota. To Serce ljubi, temu Sercu si prizadevajo zmiraj bolj podoben biti, kdor koli si želi svojo lepoto pridobiti.

To Jezusovo Serce je pa ravno zavolj svoje neskončne popolnosti tudi studenec neskončne dobrote za vse ljudi vsacega stanu, kateri ga verno časté. Zveličana služabnica Marjeta M. Alakok je imela pregoreče želje, da bi vsi ljudje neskončno ljubezen Jezusovo spoznali, častili in ljubili, to ljubezen, ki gori za nas ljudi v Njegovem prečiščenem Sercu, studencu vse ljubezni in milosti. In kolikaj pomoč je za nas vse v tem naj svetejšem Sercu, je ta služabnica Božja naznanila v pismu o pobožnosti k Jezusovemu Sercu. Pravi namreč: „Ne vem opravila v duhovnem življenji, ktero bi bilo pripravniše, dušo, ki se je Božji službi vdala, v krajšem času in k višji svetosti povzdigniti in njeno serce tako močno z resnično ljubeznjivostjo napolnovati, kakor je ta pobožnost (namr. k Jezusovemu Sercu). In pa še to z zanesljivostjo izrečem, ako bi ljudje vedili, kako prijetna je Jezusu ta pobožnost, sem prepričana, da ga ni kristjana, kateri le kolikaj ljubi tega preljubeznjivega Odrešenika, da bi se je (te pobožnosti) kar precej ne poprijel... Moj Bog in Zveličar mi je dal spoznati..., da tudi svetne osebe po tej pobožnosti vso pomoč najdejo, ktere v svojem stanu potrebujejo, namreč mir v svojem družinstvu, polajšanje v svojih delih in blagoslov nebeški v svojih početjih.

Povejte mi le enega očeta, le eno mater, le enega človeka, kateri bi teh pomoči ne bil potreben! Poprimimo se tedaj vsi ččenja najsv. Serca, in odperl se nam bode

studenec vse pomoči, kakor je pisano: „zajemali bomo žive vode z veseljem iz Zveličarjevih studencev.“ Sv. Bernard pravi: „Ker smo enkrat prišli k naj slajšemu Jezusovemu Sercu, in nam je dobro tukaj biti, ne dajmo se lahko od njega odtergati, o katerem je pisano: Kteri od tebe odstopijo, bodo na zemljo zapisani. Kaj pa kateri pristopijo? Ti sam nas učiš. Ti si rekel k Tebi pristopivšim: Veselite se, ker vaše imena so zapisane v nebesih... O kako dobro in prijetno je prebivati v tem Sercu! Ne odstopil, še le vse bom dal, vse misli, vse želje serca bom za to zamenjal, vergel vse svoje mišljenje v Serce svojega Gospoda Jezusa, in brez zvijače me bode ono živilo.“

O kako visoke misli: „brez zvijače me bo živilo!“ Človeška pomoč — kako je dostikrat zvijačna! Za kruh se prodá naj boljše prepričanje, se prodá vera, se prodá dolžnost do sv. Cerkve: Jezusovo Serce pa nas bode brez zvijače „živilo, redilo.“

Pomoček k temu ččenju je ravno obhajanje osmine najsv. Serca v tej Cerkvi, je tudi bratovšina presv. Jezusovega Serca in tako imenovano apostoljstvo molitve, v ktero v tukajšnjem klostru zapisujejo. Da je glavna reč temu primerno življenje, tega ni potreba razlagati. — Naj bo tudi današnje premišljevanje na čast Jezusovemu najsv. Sercu, in sklenimo z besedami: O presv. Serce Jezusovo, daj, da te naše serca ljubijo vekomaj!

Civilni ali svetni zakon.

(Govor iz mesečne seje kat.-pol. društva 7. t. m.)

Kakor je vsim znano, je bil pred kratkim v Ljubljani sklenjen prvi civilni zakon, kakor ga nova državna postava od l. 1868 dopušča. „Danica“ je na to kratko in mirno naznanila, da je tak zakon cerkveno neveljaven in zato smerten greh. To je hudo zbadlo slabo znani Tagblatt in tudi vradno Laibaherico, kakor bi bila Danica kaj puntarskega, zoper postavu s tim terdila, ali kakor bi bila le svojo zasebno misel izrekla, ne pa nauka katoliške cerkve, kateri je povsod in zmiraj enak. To je že spet nov dokaz, kako radi naši liberalci, katerim je vse katoliško tern v peti, teologizirajo in kako ogromno nevedni da so ti olikanci v cerkvenih rečeh.

Da kak kerčmar na kmetih nima jasnih pojmov o tej reči, ni čuda, da pa učeni juristi, ki so katoličani in izučeni v državnem in cerkvenem pravu, le enostransko sodijo, je žalostno. „Danica“ je naše vprašanje že večkrat, zlasti l. 1868 obširno omenila, in sicer ne po svojem zasebnem mnenju, temuč zlasti po določilih narvišjega cerkvenega poglavarja in po pastirskih listih raznih škofov, ki imajo blezo vendar še nekoliko več vednosti in veljave v cerkvenih vprašanjih, kakor pa kak novodoben liberalci, ki čerti vse katoliško in prišeže na vse novodobno, če tudi ne vé, ali je belo ali černo.

Nočemo preiskovati državne postavne zastran civilnega zakona, ali je primerna, koristna itd. Naše stališče je cerkveno, ki pa more biti tudi stališče vsacega katoličana, ako noče biti nezvest svoji veri; naše pojasnilo naj bo pred vsim vodilo in pravilo tem, ki se zvesto derže svoje kat. zavesti; vsiljevati ga nočemo in ne moremo nikomur. Radi bi pa vendar to stvar na serce položili vsim, ki imajo o nji kak večji vpliv. — Stvar je namreč silno važna za državo, cerkev in družine, za domači in vnanji mir, za lastno in javno vest; stvar, ki sega v bistvo keršanske vere in utegne imeti neizmerne nasledke, katerih nekteri ne vedó, nekteri jih nevednim prikrivajo.

Da pa to silno tehtno reč, ki sega do korenine keršanskega življenja, ter ga utegne oblažiti za čas in več-

nost, ali pa ostrupiti za telo in dušo, prav spoznamo in presodimo, hočemo pogledati: I. Kaj je sv. zakon v cerkvenem pomenu in kaj tirja? II. Kaj je civilni zakon in zakaj sam na sebi ni in ne more biti veljaven in toraj ne zakrament?

Da bo naša obravnava bolj objektivna in veljavna, se hočemo v nji zlasti cerkvenih določil deržati.

I. Zakon po svoji natori je neločljiva zveza dveh postavnih (zakonitih) oseb različnega spola v vsakoršno nasprotno pomoč, v zarejo in izrejo otrok in v varstvo zoper nečiste pregrehe. Zakon je tako star, kakor človeški rod; Bog ga je postavil že v raji, ko je vstvaril prvega človeka in iz njegove strani Evo, rekoč: „Ni dobro, da je človek sam, naredimo mu pomočnico“; ter jima reče: „Rastita in množita se.“ Po prvem grehu pa, kateri je človeško natoro močno spridil, je k temu dvojnemu namenu prišel še tretji: da je postavni zakon pripuščen branilo zoper druge grehe nečistosti, v ktere vabi popačena natora.

To je bil zakon po svojem bistvu in namen že v stari zavezi. Ker se je pa pregreha močno med ljudmi množila, je tudi zakon ne le med neverniki, ampak tudi med Izraelci dostikrat odstopil od svoje prvotne vstanovitve in svojih namenov; začelo se je mnogoženstvo, razdiranje zakonov in druge nerednosti. Kolikor bolj so narodi zašli v zmote in pregrehe, tolikanj več napčnosti in divjih izrastkov se je prikazovalo v njih zakonih. Pravi barometer npravnosti je bil že tedaj zakon, in dasiravno je stal le na podlagi popačene nature, so vender že neverniki priznali viši uravno stran pri zakonu.

Kristus, ki je prišel postaviti dopolnit, je tudi zakon v prvotnem pomenu zapovedal, namreč, da je edin in nerazvezljiv, ter ga je v to s svojo gnado hotel posvetiti, t. j., vzdignil ga je med svojimi verniki v čast in moč sv. zakramenta. Kajti odrešenje po Kristusu je nov, čeznatorni stan, v ktere ga so povzdignjeni vsi, ki so po sv. kerstu udje Kristusovi deležni njegovega odrešenja ter imajo ko udje sv. cerkve pravico do vsih gnad Božjega kraljestva. Ako tedaj kristjani stopijo v postavni zakon, je ta njih zveza na čeznatorni podlagi Kristusovega odrešenja, jim daje pravico do čeznatornih gnad sv. cerkve, katerih potrebujejo v svojem novem stanju za spolnjenje svojega visokega poklica in svojih čeznatornih dolžnost. Postavni zakon med vernimi je tedaj svet in gnado deli in ker po Kristusovi naredbi sv. zakramenti gnado delé, je postavni zakon med kristjani že sam na sebi zakrament.

Po tej naredbi Kristusovi je velik razloček med zakonom pred Kristusom, ki je imel le natorno podlago in postavu, in med zakonom v keršanstvu, kjer pride k natorni podlagi še čeznatorna gnada sv. zakramenta. Med kristjani je zakon, kokor apostel uči, podoba zveze med Kristusom in cerkvijo, in kakor je ta zveza sveta in posvečujoča, tako je in mora biti tudi zveza keršanskih zakonskih sveta in posvečujoča, to je zakrament.

Tako je zakon po Kristusu zadobil narviši stopinjo popolnosti, lastnosti in moč zakramenta n. z.

Zato so cerkveni učeniki že od prvega začetka zakon verskim, svetim rečem prištevali. Že apost. oče sv. Ignacij piše do Polikarpa, da ženini in neveste po razsodbi škofa zvezo storé, da bo po Gospodu, in ne po poželenji. — Učeni Tertulijan v 2. veku kliče: „Kdo je vstanu izreči srečo zakona, ki ga cerkev napravi (conciliat), daritev poterdí, blagoslov zaznamva, angeli naznanijo, Bog Oče priznava.“ (Ali je vse to le svetno?) Origen v 3. veku: Ker je začetnik zveze Bog, zato je tim dana gnada, kateri so po Bogu sklenjeni, (Kje pa se gnada deli? ali ne v zakramentih?)

Zlasti določno piše sv. Avguštin: „V naših zakonih več velja svetost zakramenta, kakor rodovitnost telesa.“ Tudi primerja on zakrament zakona z zakra-

mentom mašnikovega posvečevanja, katero vedno ostane, tako tudi zakon le smert razveže; drugej uči, da je razloček med zakonom nevernikov in kristjanov, kateri je nerazvezljiv ko zakrament, po katerem so zaročeni posvečeni.*)

Ni treba se nam sklicovati še na cerkvene bukve vzhodnih in zahodnih kristjanov; že iz rečenega je dovelj očitno, da je zakon med kristjani zakrament, in je bil vselej za takega spoznan.

Da bo pa ta zveza med keršanskimi zakonskimi pripuščená in zares sveta ali zakrament, mora biti postavna ali zakonita, to je, ji ne sme nasprot biti kak zaderžek, po katerem bi bila zveza prepovedana ali celo neveljavna. Zaderžki se namreč ločijo v zaderžavne ali prepovedajoče, po katerih je zakon sicer veljaven, pa ne pripuščen, je prepovedan; n. pr. sklenjen o prepovedanem času; in v razdiravne ali ločivne, po katerih je zakon neveljaven, to je kakor bi ne bil sklenjen. Taki razdiravni zaderžki so nekteri že sami po sebi ali po natori, n. pr. kakor popolnoma neumen (norec) ne more skleniti nobene veljavne pogodbe zavoljo pomanjkanja uma in pameti, tako tudi ne more skleniti veljavnega zakona. Druge je Bog sam postavil, in zato za vselej veljajo ter se nikoli od njih ne oprosti, n. pr. zaderžek zakonske zveze (ligaminis), da namreč ta, ki je že z eno zvezan v veljavnem zakonu, ne more nikakor druge vzeti, dokler prva živi. Tretje je postavila cerkev iz važnih vzrokov, n. pr. ako je kdo prejel viši cerkvene posvečenja (imp. ordinis), mu je po cerkveni postavi sklenitev zakona tako prepovedana, da je zakon neveljaven, ako ga sklene zoper cerkveno zapoved. Tak razdiravni zaderžek je razun več družih tudi od tridenškega zbora dana postava, da mora katoliški zakon biti sklenjen v pričo fajmoštra in dveh ali treh prič (forma tridentina), tako, da ako zakon ni sklenjen po tem pravilu in se tudi ni oprosteno prosilo in zadobilo od tega pravila, je zakon neveljaven (imp. clandest.) Da ima pa cerkev oblast določevati take razdiravne zaderžke, je tako gotovo, kakor gotovo je Kristus to oblast imel in jo cerkvi zročil. On sam, ki je rekel: „Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji“, je tudi apostelnom rekel: „Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošljam.“ „Karkoli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in kar bote odvezali na zemlji, bo odvezano tudi v nebesih.“ Ravno to je rekel še posebej Petru, ko mu je zročil ključe svojega kraljestva. Kakor je tedaj sam imel oblast, zaderžke postavljati, in je res postavil zgoraj imenovani zaderžek (imp. ligam.), tako je to oblast tudi zročil svoji cerkvi, ktera je v prid vernih in po potrebah časa v raznih časih določila razne zaderžke, in sicer ne le v sv. pismu stare zaveze imenovane zaderžke bližnjega sorodovinstva, ampak tudi svakovstva, različnosti vere, javne spodobnosti idr.

Tako že v 2. veku sv. Justin m. in Atenagora imenujeta nekatere zakone prešeštne, dasiravno jih je cesarska postava dopuščala. Zaderžek svakovstva sta določila Elvirski in Novocezarski zbor v začetku 4. veka; zaderžek javne spodobnosti papež Siricij; zaderžek obljube papeža Siricij in Inocencij ter zbori Elvirski, Kartagški, Kalcedonski. Zaderžek ropa Anciranski zbor, papež Simah itd.

Tridenški zbor pa je slovesno izrekel: „Ako bi kdo rekel, da Cerkev ni mogla postaviti zakona razdiravnih zaderžkov, ali da se je o njih določbi motila, naj bo izobčen.“ In kako bi bilo to drugač mogoče, ako je zakon po vselej določenem nauku katoliške cerkve za-

*) Občuduj sedaj učenost tistih, ki pravijo, da še le florenški in trienški zbor sta zakon za zakrament spoznala, ko še celo Kalvin priznava, da že Gregor veliki spozna zakon ko zakrament.

krament sv. cerkve? Komu pa je Kristus zročil sv. zakramente in oblast določevati o njihovem bistvu in njihovih pogojah? Komu in čemu je izročil v tem oziru svojo pomoč do konca sveta? Ni nam treba dalje razlagati, kdo ima oblast postavljati in določevati prepovedovalne zadržke; kajti po tih bi bil zakon le nepripuščen, pa vendar veljaven, n. pr. o prepovedanem času, ali brez oklicev. Dovolj je, da smo dokazali, da ima sv. cerkev oblast, postavljati razdiravne zadržke, in zakon s takim zadržkom sklenjen brez potrebnega cerkvenega oprostjenja (dispens) je neveljaven; in ako ga tudi državna postava dopušča, je sicer po svetni postavi veljaven, po cerkveni pa neveljaven in torej smertni greh, kakor prileštvo, ter ga sv. cerkev mora zavreči, naj sicer svet sodi in reče, kar mu je drago.

Tako smo vidili, da je zakon med kristjani zakrament, in da ima cerkev oblast, določevati razdiravne zadržke. Oboje je verska resnica, od ktere cerkev ne more in ne smé odstopiti, ter se je do sedaj in se bo tudi z naprejem nepremakljivo držala; ko bi mogla tudi bežati v katakombe, bo še rekela s sv. Pavlom: „Božja beseda ni vklenjena“; in ko bi trinogi in napčno učeni nasprotno učili in vsiljevali, poreče z Janezom Kerst.: „To ni pripuščeno!“ (Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V mesečnem shodu katol.-polit. družbe 7. t. m. je gosp. predsednik dr. Sterbenec naznanil, da se je število udov pomnožilo za šest móž. Očitno pohvalo je izrekel tudi g. Regali-u, ki je po prostovoljnih zbirkah in z lastnimi stroški okinčal družbino sobo z novim križem, s podobama ss. Cirila in Metoda in več drugimi. — Potem je bila od enega udov brana učena obravnava o zakonu in posebej civilnem zakonu, ter je z nepremagljivimi dokazi vterjeval, da taki zakon je po katoliški veri skoz in skoz neveljaven in pregrešen, ako niso zaročeni ob enem cerkveno poročeni. Govor ima Danica na drugem mestu med daljšimi spisi.

Gosp. M. Močnik je poslednjič govoril o sedanjem gibanju po raznih deželah. Ob kratkem pa osoljeno je omenil, kakošna pravica je n. pr. na Laškem, ko so lahoni papeževega žandarja umorili, sodnija pa je morice za nedolžne spoznala in oprostila; kako lažnjiva reč so vse tiste zagotovila, ki so jih sklenili za papeža; da bodo prekucuhi še to senco sedanjega italijanskega kraljestva že skoraj razderli itd. — Na Španjskem ni bolje za Amadeja. — Na Francoskem je vse poteptano in liberalizmu bi Thiers rad rane z liberalizmom zdravil, ter ni še upanja, da bi se na bolje obrnilo. — Sedanje Nemško pa kaže očitno, da vsak „absolutizem“ Cerkev preganja. Poprej je bila pruska vlada Cerkvi dobra in tudi katoličani zadovoljni; zdaj pa so kar neprevidoma katoličani vladi tolikanj nevarni postali! „Dečaki na tisti oreh naj bolj krepeli mečejo, kateri je naj bolj poln“. Z jezuiti se preganjanje začne, z zadnjim kaplanom se neha. — V Avstriji je pa taki mir, da je kaj! Ni boljšega misliti, in liberalizem se kaj dobro pri njem počuti, ki pa kaže svojo razdevajočo naravo. Naj bolj sloveča moža sedanjí čas sta dva: Pij IX in — Bizmark! Pij svari, uči, odkritoserčno rane odkriva, — tudi Bizmarku je resnico povedal. Bizmark pa mu še ni odgovoril na prašanje: zakaj da so katoličani na Nemškem tako nevarni, in mu blezo tudi ne bo mogel. —

Iz Zalega Loga. Da bi v žalostnih stiskah, v katerih se sedanjí čas sv. katoliška Cerkev in njen vidni Poglavar na zemlji znajde, po združenih molitvah ljubeznjivi Bog se milostno na nas ozerl, svojo nebeško po-

moč nam skazal, čas britke poskušnje prikrajšal, sovražnike svete vere ponižal, ter svoji sveti Cerkvi kmalo zaželeno zmago dodelil: se imajo po povabilu in priporočilu višjih duhovnih pastirjev to poletje povsodi očitne prošnje in pobožnosti s procesijami napravljati in obhajati. Za našo okolico tu kaj se nam je po dogovoru s sosednjimi duhovnimi pastirji nar boljše in nar primerneše zdelo, 2. dan tekočega mesca, s praznikom Obiskovanja Marijnega, v ta namen odločiti; ker ta dan že po silno stari navadi sosednji Leskovčani in Novačani in drugi iz vsih bližnjih duhovnij vsako leto radi priromajo k Materi Božji na Zali Log in v Sušo. Akoravno je bila proti jutru tistega dne huda nevihta, je vendar po posebnem priporočilu skupaj privrelo čudo veliko ljudstva iz vseh duhovnij te okolice. Perva sv. maša je bila na Zalem Logu zjutraj ob 6 z izpostavljenim sv. Reš. Telesom in blagoslovom. Potem smo šli od tod v procesiji med združeno molitvijo sv. rožnikranca in petjem litanij vsih Svetnikov k kapelici v Sušo, kjer ste bile dve sveti maši; po svetih mašah smo pa iz Suše spet v procesiji vsi združeni med pevanjem litanij Matere Božje v farno cerkev na Zali Log se vernili, kjer je bilo potem slovesno duhovno opravilo z dvojnimi blagoslovom, pridigo in darovanjem, ktero opravilo so imeli prečastiti gosp. Jožef Boncelj, župnik v Sorici, ki so v govoru tudi našega sv. Očeta Pija IX kot ljubljenca in posebnega častiveca Matere Božje z vneto besedo omenili in priporočili. Lepi dar za sv. Očeta (21 gl.), ki ga je darovanje prineslo, zdaj ob enem tu priložim in pošljem, pa sebe in svoje farmane in vse naše romarje in darivce tudi sv. Očetu v molitev priporočim, ter za nas vse Njih blagoslov želim in prosim.

Bog daj, da bi se blagi namen te naše in vsaktere drugotne pobožnosti kmalo in gotovo dosegel v blagor narodov! Sv. Očeta Pija IX pa ljubi Bog tako dolgo ohrani, da bodo po tolikih britkostih in stiskah še zmago resnice in pravice, zmago svete katoliške Cerkve doživeli in veseli obhajali! —

Novake. Milo vbrani glas zvonov 30. rožnika, strela silni odmev, kaj številna množica ljudstva in lepo ozališana cerkev sv. Tomaža v Novakih — to je označevalo, koliko česenje ima naše ljudstvo do presv. Jezusovega terpljenja. Vedno se je čul glas, kako križevega pota zares potrebujemo. Verli č. g. dušni pastir se loti hvale vredne naprave in gosp. J. Razpet, slikar in podobar v Idriji, je izdelal lep križev pot za cerkev sv. Tomaža, in 30. rožnika je bil slovesno blagoslovljen po vis. čast. gosp. Tadeju, ki so se k nam potrudili, in pobožnim Novačanom zaklad nebeških milosti ljubeznjivo odperli. O poli desetih so bile iz duhovnikovega stanovanja s sprevedom v cerkev nesene prelepe podobe sv. križevega pota slovesno med zvonjenjem in mnogim strelom; med tem se je premnogokrat čul glas: „Vender smo dobili, kar smo tako željno in dolgo pričakovali!“ O. Tadej je v lepi pridigi vse serca ginil razjasnovaje pomen današnjega dne, imenitnost sv. križevega pota in preveliko vrednost preobilih odpustkov, ki se zamorejo po sv. križevem potu zadobivati.

Med slovesno sv. mašo pri darovanji je ljudstvo za križev pot zložilo čez 100 gl. Svečanost so povikšali s svojo nazočnostjo v. č. gosp. cirkniški dekan, trije župniki iz kranjskega in dva druga gg. duhovna.

Drugi dan so v. č. oče Tadej enako pobožnost opravljali tudi na pokopališču pri sv. Jerneju in pri sv. Ivanu na Planini.

Obiskovanje križevega pota je tako lepa, sveta in zaslužljiva pobožnost, da se nikoli ne more dosti pohvaliti in zadostno priporočiti. Zatoraj preserčna hvala

vsim oskerbovavcem in napravljavcem, pa Božji blagoslov tudi vsim obiskovalcem!

Od Save. — Lepo je gledati, kako se ves katoliški svet bolj in bolj vnema za preganjano cerkev in njenega poglavarja. Dolžnost spoznavši, da tudi naša Kranjska ne sme zastati v splošnem gibanju, je spodnji del moravške dekanije sklenil romati 2. julija na Sveto goro pri Vačah, in tu se priporočiti Materi Božji, da naj prosi za pomirjenje valov, kateri se od vsih strani vzdigujejo zoper Cerkev in zoper njenega poglavarja, zravno pa tudi prositi za mir med narodi, izmed katerih je prava ljubezen zginila. Vreme je sicer hotlo to veličastno peticijo nekoliko ovirati. Dan se je bil namreč pričel z gromom in bliskom in s hudim nalivom; toda verna množica, ktera tudi v viharju in blisku časti svojega Gospoda, se ni dala odverniti od blazega dela. V nar hujšem nalivu pridejo Moravčani v Peče in potem s peškimi romarji naprej proti Sveti gori, ter združeni s Kolovračani dospejo okoli desete ure na hrib. Sava in Šmartno pri Litiji s šent-Lampretom ste peljale romarje ravno v taki nevihti po stermem bregu. Pa tudi Čemšenik in Zagorje. Vače in Hotič se niso dali odverniti po gerdem vremenu, ktero je blagi namen podreti žugalo. Kakih 5000 molivcev iz 11 fará se je torej združilo pri svoji materi Mariji v kljub nevihti in viharjem, da je priporočilo svojega očeta Pija in svojo mater katoliško Cerkev nebeški Kraljici, da je prosilo za jako potrebni mir med narodi. Sprejem je bil slovesen, z banderi so romarjem naproti prišli. Napisi: Peter, ti si skala! in pa: Spoštuj Očeta in Mater — so kinčali vhod na stopnicah in vhod v cerkev. Izverstna slovesna pridiga, ktero so imeli čemšeniški gospod župnik France Rome, primerna blagemu namenu božjega pota, je v nemala poslušavce k molitvi sv. rožnega venca, kateri naj nam bo poglavitni meč zoper sovražnike sv. Cerkve. Slovesno peto mašo so imeli gospod dekan moravški Janez Toman, obdani s duhovnimi naštetih duhovnij. Ko sem prihajóče množice gledal, so mi na misli prišle besede papeževe, ktere so pri neki audienciji rekli, namreč: „Velikaši svetá so Cerkev zapustili, vi ste pa vender priča, da ni zapušena.“ — To objavljam in kličem: Vivat sequens!

Z Dolenskega dopis iz priproste roke sprejmemo zato v Danico, da častiti braveci vidijo, kako hvaležno je dobro slovensko ljudstvo za dobre duhovne in modre šolske učeničke, in kako v dušo se jim studijo nesrečni olikolizeci, ki se iz tujstva niso navzeli omike in čednosti, ampak nejevere in brezbožnosti. Ime kraja in osób pa zamolčimo, ker utegne tako bolj prav biti. Bistveno tako-le piše:

Pohvala od nas farmanov do naših duhovnov v —! Slava Vam gospodje duhovni za Vaše tako dobro vodstvo; hvala za prelepe šmarnice itd.! Pa nadalje hvala tudi našemu gosp. učitelju za njegovo šolsko vodstvo. Bilo je 21. rožnika, smo v farni cerkvi veselo obhajali kronanje Pija IX, in precej ljudi se je bilo zbralo k sv. maši. Vidil sem prelepo ozališane oltarje, posebno pa veliki altar našega farnega patrona. Vidil sem prelepo kardelce naše šolske mladine, ki se podá iz glavne cerkve v sprevodu naravnost proti cerkvi Marije Device, ker bil je dan sv. Alojzija in veliko veselje nedolžnih serc. Med potjo se slišijo pobožne molitve in prijetno petje iz ust 6- do 14letnih otročičev. Vidil sem med otroci čast. g. kaplana v cerkveni obleki, zraven pa tudi šolskega gosp. učenika.

Pripelje jih pot do šolskega verta, kjer imajo svoje sadne drevesca posajene; serce se mi topi, ko gledam od strani, kako se na vertiču igrajo. Bilo jih je še čez 100. Kmali potem pritekó v cerkev. Grem za njimi in pred velikimi vrati vidim dva mlajčka z belo lilijo okin-

čana v znanmne nedolžnega veselja. Grem v cerkev in vidim po sredi cerkve mirno klečijoče s povzdignjenimi rokami proti oltarju obrnjene šolarčke, v sredi med njimi pa učitelja. Začne se sveta maša med izpostavljenim presv. Reš. Telesom. Mašnik začne moliti očitno spoved, iz ust nedolžnih otrok pa se zasliši premilo petje: „Pred Bogom poklekimo: Povzdignimo serce!“ To se mi je tako ginjaivo zdelo, kakor bi slišal angelce nebeške prepevati.

Po prvem delu sv. maše naredijo gosp. kaplan prelepo pridigo šolski mladini. Povedó nekoliko iz življenja sv. Alojzija, in dalje pravijo: Ljubi otročiči, lejte, danes je ravno 26. léto, odkar so naš sv. Oče Pij IX bili kronani itd. Potem jih lepo podučijo in Bogú priporočé. — Pred povzdigovanjem zapojejo pesem sv. Alojzija, potem še eno od Matere Božje in ob koncu sv. maše pesem Pija IX. Poslednjič je blagoslov. —

Za tako lepo odrejo naše mladine in za ves trud mi farmani prav iz serca ljubimo naše duhovne in imamo spoštovanje do njih kakor zvestih duhovnov in Kristusovih namestnikov. — Samo nektere smeti so še med nami, kakoršnih je dandanašnji povsod po svetu, taki, ki so popolnoma zgubili vero, že celo samega Boga in vse tajé, in sam sem jih slišal, kako gerdo in nesramno govore zoper Boga in verske resnice. — Poslednjič je izrečena želja, naj bi se jim še dolgo pustili duhovni ukljub blatarjem, „ki tako lažejo, da sami sebi verjamejo.“

Šolsko. Časniki zdaj vsak pri svoji luči pišejo o spomenici, ki so jo sklenili mesca mal. travna na Dunaju bivši zbrani škofje o šolskih zadevah in 2. vel. travna izročili ministru za uk in bogočastje. Naj tudi mi po „Slov. Gospodarji“ nekoliko tega posnamemo.

Spomenica pred vsem povdarja, da mora nadzorstvo nad versko in nravno (moralno) odgojo šolske mladézi Cerkvi ostati, da torej tudi njej pravica gre skerbeti, ali so šolske naučne knjige v tem duhu pisane, ali ne. — Kakor je pa šola zdaj vravnana, je vera in nramnost samovolji svetnih šolskih oblasti prepuščena. „Zverševalna državna oblast“ — pravi spomenica — „naj za zdaj poskerbi, da vsaj onih pravic, ktere so po šolski postavi cerkvi priznane, šolske oblasti samovoljno zvijale ali prestopale ne bodo.“

„Množi se število učiteljev, kateri svojo službo v to zlorabijo, da se neverstvo in zaničevanje sv. vere širi; vedno več jih prihaja takih, ki čedalje bolj nesramno po tem načinu nad mladino grešijo.“ — „Dopustiti se ne more“, da so v katoliških šolah protestantje in judje za učitelje, in vlada naj odločno izreče, da to biti ne smé. Ravno tako se terpeti ne smé, da so v katoliških šolah naučne knjige v rabi, iz katerih je nalašč vse izpahnjeno, kar mladež na nauke in naprave v katoliški cerkvi in na kerščanstvo sploh opominjati zamore.

Zastran verskih (pobožnih) vaj zahtevajo višji pastirji sledeče: Voditelji šol imajo skerbeti, da šolska mladež a) o odločenih dnevih k skušnji (iz katekizma namreč) pride in sicer v cerkev ali šolo, kakor to škof odločijo; b) posvetni nadzornik nima pravice pri verskem poduku biti in v tem nadzorništvu izverševati; c) ako se vladi potreba dozdeva, verskega učitelja od kake državne učilnice (Staatsanstalt) odpraviti, naj ne pozabi, da omenjeni učitelj oblasti, v sveti veri in kerščanskem življenju podučevati, ni prejel od državne gosposke, ampak od svojega škofa, da se toraj vlada s škofom v tej zadevi pogovoriti mora. Sicer zamore gosposka verskemu učitelju vzeti, kar je od nje prejel, namreč glas med učitelji in plačilo; ali službe verskega učitelja mu posvetna gosposka vzeti ne smé; v tej zadevi se ima do škofa obrniti.

Krivo je — se pritožujejo na dalje preč. škofje — da se proti postavi od 14. maja 1869, ktera za veraki

poduk in pobožne vaje skerbeti cerkveni oblasti pripušča, vse to vendar posvetnim šolskim vradom v nadzirovanji izroča. Škofje toraj prosijo, naj se vlada z njimi pogovori, da ne bode okrajno šolsko svetovalstvo moglo zavirati verskih pobožnosti, ktere višji pastirji soglasno v ljudskih šolah kot neogibno potrebne spoznajo.

Najmanj pa, kar škofije za šolsko mladež v tem oziru tirjajo, je spolnovanje sledečih dolžnosti:

1. Šolska mladež naj bode vsak dan pri sv. maši; kedar pa razmere drugač kažejo, se bo tudi drugač vravnalo.

2. Pred in po šoli se opravlja molitev.

3. Stirikrati v letu prejme mladež zakramente sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa.

4. Vdeleži se šolska mladež procesij na Telovo, na dan sv. Marka in križev teden. —

O pripravnih govori spomenica tako-le: „Tukaj velja sploh nauk in pedagogika, ki zatajuje višji začetek človeka (namreč neumerlo dušo, ki je iz Boga). Molitve ni več. Ako se vlada tega derži, da morajo učitelji verni kristjani biti, nasprotuje temu več naj veljavniših pripravnic; te so kakor nalašč tako vravnane, da se učiteljskim pripravnikom katoliška vera popolnoma zatara. Naučne knjige, ktere zgodovino luteranstvu in obližanosti (Aufklärerei) na korist pačijo, imajo namen, iz katoliške cerkve pravo spako napraviti, Božje razodenje pa kot „prazno vero“ ob vso veljavo spraviti... Prirodne znanosti se povečujejo s tem, da le one pravo veljavo imajo, Bog pa in človeška duša so jim izmišljote!... Na mnogih krajih se nič več na to ne gleda, da učiteljski pripravniki svoje kerškanske dolžnosti spolnujejo. Tudi iz vadnih šol, ki so s pripravišči združene, so na mnogih krajih vse pobožne vaje odpravljene. To spričuje zadosti jasno, v kakošnem duhu da se ravnaajo te naprave.

„Tako stojé stvari“ — skončava spomenica — „in če pomoči zahtevamo, gotovo niso le cerkvene koristi, zarad kterih smo svoj glas povzdignili.“

Minister Stremajer je 16. maja v državnem zboru gledé na to spomenico, ki je liberalnim poslancem hud keré v kostéh napravila, izrekel, da se „s pomirljivim duhom odlikuje“; da izrečene želje „deržeč se cerkvenega stališča nočejo ravno obstoječe postave spremeniti, marveč se opirajo ravno na te postave“. Obljubil je potem, da bode vlada spomenico, kakor se spodobi, preudarila; da se pa hoče „šolskih postav po besedi in pomenu zvesto deržati“. — Kako je mogoče, pravičnim zahtevam prečastitih škofov ali prav za prav katoliških vernikov zadostiti in vendar šolske postave se ne dotakniti, to naj ume, kdor zamore, nam je to nerazumljivo. Še bolj nerazumljivo je pa čobotanje liberalnih listov zarad te spomenice. Vsi jo enoglasno obsojajo, češ, da jim podere vso sedanjo šolsko sostavo, ktero hvalijo kot največe čudo liberalne modrosti. In ker je njim brezverska šola po godu, hočejo po vsej sili, da bi tudi katoliškim starišem vgajala; to je svoboda, kakor jo liberalci v vsih rečeh umevajo in drugim privoščijo. Čujmo pa, kako v tej stvari sodi mož, ki ni naše vere, ima pa zdravo pamet in ljubi pravico, namreč Suzelka, ki v „Reform-i“ štev. 26. tako le piše: „Škofje zahtevajo gledé šole zares le toliko, kolikor kot katoliški dušni pastirji zahtevati morajo, zahtevati pravico in dolžnost imajo. Gotovo je, da v tej reči vsi razkoluhi, protestantje in judje, ako niso to le po imenu, se s katoličani skladajo, to je: da vsi verskih šol imeti hočejo. Liberalci se pa strašansko jezijo nad ubogim ministrom, ker je to pismo škofov „pomirljivo“ imenoval. V svoji jezi so ga že pod klop vergli in se ustijo, da z njimi vred tudi drugi ministri tako mislijo. Neverjetno

je pa, da bi g. minister v tej važni reči osamljen bil, le kar na svojo roko tako delal. Če tudi odstopi, ne bo po naših mislih nastopil naslednik, ki bi liberalcem bolj vgajal. Kakor vse kaže, se je v verskih zadevah v visocih krogih premena zgodila ali se pa nagloma pripravlja.“

Na grobu pobožnega mladenča.

Vtihní jok!

Ga zadél je smertni lók,
Pa ga večno ne zgubimo;
Kmalo k Bogu mu sledimo
Tje v nadzvezdnati obók.
Vtihní jok!

Sladko spi,
V tihem grobu opočíj!
Duša bo se tam zbudila,
V svojem Bogu veselila
Tam, kjer večna luč gorí.
Sladko spi!

Večni mir
Daj mu Jezus, naš Pastir!
Oče mu, Zveličar bodi,
In mladenča milo sodi,
Naj gre vživat brez ovir
Večni mir!

Radoslav.

Pismo sv. Očeta P. Pija IX do kardinala Antonelli-a.

Prečastiti kard. Antonelli Jakob, naš vladni tajnik!

Prisiljeni v sedanjih tako žalostnih okoliščinah pričé biti dan na dan žalostnih prigodb novega in silovitega počenjanja zoper cerkev, se čutimo danes bolj kakor kdaj gnani poprijeti pero in Vam, gospod kardinal, dati na znanje: kako globoko smo bili žalosti presunjeni, ko smo zvedili, kar je o neki slovesni priložnosti izustil predsednik pričujoče roparske vlade, da je za terdno sklenila, na zboru predložiti postavo, da naj se zatrejo duhovski redovi v našem mestu Rimu, ki je sedež namestnika Jezus-Kristusovega in stolnica katoliškega svetá. To naznanilo, ki v novici odkriva pravi namen tistega ropa, ki se je storil apostoljskemu sedežu v časnem posestvu, je novo razžaljenje, storjeno ne le Nam, ampak vsemu katoličanstvu. In kdo res bi ne spoznal, da zatreji duhovske redove v Rimu, ali vtesnovati jih svojevoljno, hoče reči ne le spodkopavati prostost in samostojnost rimskega papeža, temué se pravi tudi iztergati mu iz rok enega nar bolj tehtnih in zdanih pripomočkov za vladanje vesoljne cerkve.

Slehnemu je znano, da kakor je Rim središče keršanstva, tako so tudi samostani, ki tam že sto in sto lét stojijo, središče vsih redov in samostanskih zbirališč, razširjenih po vsem svetu. Ti samostani ali redovske hiše so ravno tolkere semeniša, vstanovljene po nevtrudljivi skerbi rimskih papežev, obdarovane po radodarnosti pobožnih dobrotnikov, tudi ptujih, in vladane po nar viši oblasti papeževi, od ktere sprejemajo življenje, voditeljstvo in svéte. Ti samostani so bili vstanovljeni in namenjeni, da iz njih izhajajo delavci in misijonarji za vse kraje svetá. Dokazati dobrote, ki jih ti nasledniki evangelijskih svetov skazujejo vesoljnemu keršanskemu svetu in človekoljubju samemu, ni treba prebirati zgodovine, temué dosti je se ozreti na razne dežele Evrope in spregledati nar bolj oddaljene in pustotne dežele Azije, Afrike, Amerike in Avstralije, kjer oni serčni in goreči služabniki Gospodovi posvečujejo s posebnim za-

tajevanjem vse svoje moči, svoje zdravje, in tudi svoje življenje ljudstvu korist in v zveličanje.

Ako tedaj se zatarejo verski redovi v Rimu, ali se njih bivanje kakor koli omeji, svet ne bode mogel nič več zvediti, kakor dozdej, koristi tih pobožnih in ljubezni polnih vstanovališč. V Rimu namreč so glavne novinstva, namenjene v podučevanje novincev za označevanje vere; v Rim prihajajo redovci vsih ljudstev obnavljati si duha in odgovor dajat zastran svojega delovanja v misijonih; v Rimu pod varstvom apostolskega Sedeža se obravnavajo vse zadeve tudi zunanjih samostanov; v Rimu se v zborih verskih redovnikov raznih ljudstev volijo njih generali ali naj višji predstojniki, častniki redov in glave vsih krajev. Kako tedaj bi se moglo upati, da brez tih velikih središč, kakor jih imajo danes redovi, in brez tega nar višega vladanja bi oživljevalno in dobrotljivo delo onih evangelijskih delavcev toliko pospeha imelo še za naprej, kakor ga je imelo dozdej? Nikakor ne; zatreti verske redove v Rimu se pravi pustiti brez življenja redovske družbe po vesoljnem svetu; pravi se oropati redovnike v Rimu njih posestev in ropati vesoljni red njegovega pravičnega posestva. Zatrenje verskih redov v Rimu ni tedaj samo očitna krivica v škodo oseb, ki so mnogozaslužene za človeštvo, temveč je v resnici napad na mednarodno pravo vsega katoličanstva. (Konec nastl.)

Razgled po svetu.

Dunajsko. Minister Stremajer gre za zdaj v toplice zaradi bolečine na nogi, mislijo pa verjetno, da on je začetnik ministerskega razširjanja. Stremajer kakor minister za bogočastje in nauke je skušal poslednji čas nekako dvema gospodoma služiti, katoličanstvu in liberalstvu, kar pa še nikoli ni bilo mogoče in tudi sedaj ni, toraj mu sedeža zmanjkuje. Ima pa Stremajer precej tovaršev, kateri si iz njegove osode utegnejo kaj učiti, ako bi bili za nauk zmožni. Lajneži so reveži, — določni nasprotniki Cerkve in vere pa hudodelniki, katerih padec je ravno tako gotov; in če je morebiti pozneji, je pa toliko sramotniši in huji kot le unih. —

V dunajski nadškofiji je prosilo 155 duhovnov za znani „priboljšek“; 136 jih je dobilo po 300, 200 in 150 gl. Druzih 19 je bilo od vlade nevrednih spoznanih, in toraj niso dosegli te podpore, ki se je delila na ime „verske zakladnice.“ Priporočeni pa so bili vsi od nadepisk. vrada. (Tolaziti se zamorejo s tim, da tudi dva „altkatolika“ nista bila uslišana.) Méra vrednosti je bila „staatsbürgerliche Haltung,“ obnašanje duhovnov v oziru na državo. Kdor je pri kaki katoliški kazini ud, ni dobil nič. „Vatarland,“ ki to naznanjuje, pristavlja v drugem spisu, kako da ta priboljšek je ena podpór tako imenovanega „konfesijonsloznega državnega katolicizma,“ v katerem najdejo prostor vse svojbine, tedaj vsih šeg tički, zajčki, volčki in medvedje.

Beust in komunisti. Beust je poslednji čas svojega kanclerstva z delavci ongalil, da bi prekrizal politiko Hohenwartovo. Nekega Oberwinderja, ki je bil za veliko lét v ječo obsojen, je bil Hohenwart iz ječe izpustil, iz hvaležnosti pa se je Oberwinder pozneje sklenil z Beustom, da bi spodmaknil Hohenwarta; naredil in izročil je osnovo, kako se zamorejo delavci porabiti zoper Hohenwarta. Napravile so se rogovilstva in vladarju so te kupljene gibanja popisovali kakor žugajoč upor, ako spravljaljubnega ministerstva ne odpusti. Še preden je Hohenwart odstopil, se je pa tudi že iz Ogerskega zoper Beusta delalo, ki je kmali potem padel. — To pripoveduje obširneje „Vatld.“ po „Schles. Vlkstzti.“, in je pomenljivo pa podučno, da se vidi, kako delajo možje, svojbine in stranke, ki stojé na brezverski podlagi. Do-

kler nam državniki ne bodo na keršanski podlagi mirú delali, ga ne bomo imeli. —

Proštév letošnji, kakor „Čeh“ piše, bode samo za kaci 25 milijonov gl. večí od prejšnega. Vesela novica!

V Iglavu na Češkem se je oglasilo za učiteljsko službo pět prosivcev, štirje Čehi in en jud. Čehi so odverženi, jud je od občine prejel službo in je tudi od šolskega sveta poterjen. Oporék z več sto podpisi je bil zoper to počenjanje izročen, pa zaveržen. Tako bo tedaj jud učitelj keršanskih otročičev. (Čech.) V novi dobi je vse mogoče.

Kosec liberalske pravice. Prusko ministerstvo je sklenilo škofu v Ermelandu njegove dohodke odtegniti. Prihodki škofovi pa so iz čisto cerkvenega premoženja še iz predpuskih časov; toraj hoče Bizmark škofu nekaj vzeti, kar ni vladino! Ni čudo, ako nova era s svojo veljavo zmíraj bolj na kant gre.

„Neue freie Presse“ je pisala spisek, katerega vratomna logika pelje k sklepu, da tistih 500.000 priboljška za duhovstvo bi ne bile drugzega kakor segljeje zoper jezuite in nasledoma zoper volitev kacega katoliškega papeža! Kaj poreče k temu Stremajer, kaj prosivci glasovitega priboljška?

Revno bizmarkovstvo bičajo vsi postavni katoliški časniki, med njimi posebno „Genevski dopisnik.“ Poslednjemu je nevarno znamenje za Bizmarka to, da Nemci, katoličani in protestantje, se skor brez izločka od Bizmarka odvrčajo, odkar vidijo, da on orožja ni obrnil le samo zoper katoličane, ampak sploh zoper keršanstvo. Čuden človek je ta Bizmark, on, ki mu je bilo vse Francosko pred nogami, se zdaj po golijaško napenja, da bi par jezuitov iz dežele spravil! „Že se bliža neprestrašenemu državnemu kanclerju tisti kamniček, kateri bo kolosu obnožje razdjal. Njegovo komaj začeto delo žuga razpasti; namesto privojkovane dozdevne edinosti gozpoduje razpor. Tudi veliki vezir nemškega cesarstva ne bo odšel osodi vsih preganjavcev sv. Cerkve: dokler jih Cerkev ne obsodi, jim ne more nobena stvar kljubovati; pa ko se je Cerkev zoper nje odločila, zdajci obledi njih zvezda, in od vse njih sreče in slavnih del ne ostane nič drugzega razun strašen ropot njihove nezmérne podertije.“

Nemško. Skorej je ni bolj krivične, bolj trinoške postave med današnjimi olikanimi narodi, kakor je nova postava nemškega cesarstva in liberalstva zoper jezuite, po kateri so vsi, tudi domači, brez vsega vzroka in zaslišanja v določenem času iz države pregnani. Hudodelnikom, morivcem dovoli država zavetnike, da tudi očitno znane razbojnike zagovarjajo; značajne može pa, katerim ves svet ni mogel vsih 25 lét, kar so na Nemškem, hudobije dokazati, ki so ravno nasproti od srenj in države imeli izvrstne spričala zavoljo svojih izvrstnih zaslug, možje, ki so se odlikovali v vednosti in čednosti, ter nimajo drugzega zadolženja, razun da so terdno katoliški cerkvi in državi zvesti in pokorni, taki možje, taki državljani se brez sodbe izženejo iz države, ker se je liberalski večini tako poljubilo! To krivico je prav razvidno pojasnil „Saleburg. Chr.“, ki piše zabavljivo: Liberalci bodo menda pred ali pozneje iz Nemškega izgnani. Tale načert bo takrat obveljal za postavu:

§. 1. Vsi liberalci so pregnani iz nemških držav. Liberalne društva vstanovljati je prepovedano. Sedanje društva se morajo vsaj v 6 mescih razpustiti.

§. 2. Liberalci morajo, ako so ptujci, nemške dežele zapustiti; ako so pa domači, se jim bivanje na kakem odločenem kraju prepové, ali dovoli.

§. 3. V doveršenje te postave potrebne ukaze daje zvezni svet. Dosego te postave bomo pozdravili in sprejeli z radostnim srcem. To je nekoliko poravnanje ve-

licea zadolženja, kterega so liberalci, nar hujsi sovražniki človeštva, zadolžili — zadolženje, ki se ne more in ne dá nikakor zbrisati in poravnati.“

Ali bi ne bila taka postava desetkrat bolj pravična, kakor zoper jezuite?

Po Laškem in po Evropi zdaj šum dela pastirski list napolitanskega nadškofa, s katerim duhovne pastirje opominja, naj si vse prizadenejo, da se ljudstvo zoper vdeležuje srenjskih volitev za vpravne (administrativne) službe. Nesramni in bogotajski liberalizem, ki je v časnih rečeh napravil tolike razdjanja, narod tako hudo spredil in popačil, žuga v verski in cerkveni zadevi razdreti in razriti vse, kar je še ostalo svetega. Toraj ni družega pomočka, kakor da se narod zopet z vso gorečnostjo loti volitev ter prave in keršanske može na čelo spravi.

Lahi se močno napenjajo, da bi svojo vojno moč vterdili; pa se ne dá. Lahonstvo pripisuje ta pogršek primanjkanju višjih častnikov; pravi vzrok pa je v razširjenem rogovilskem duhu po vsem Laškem, v vesoljni nezadovoljnosti, in ker nihče nima upanja, da bi se sedanji stan mogel ohraniti. — To so za marsiktere vlade pač podučljivi nauki. Perva naloga je povsod ta, da se ljudstvo na npravni podlagi zadovoljno stori; ne pa to, da se njegov npravni duh pači in se potlej umetno in s silo iše neki nenaraven in neprimeren stan napraviti, kar je zlasti pogosto očitno pri volitvah vstavnih vladarstev.

V Belgiji grof Hoenbroek in vojvoda Arenberg od Bizmarka preganjanim jezuitom pripravljata posesti na ponudbo, kamor se zamorejo vseliti.

Rimsko. 4. mal. serpana so bili vradniki papeževega denarnega ministerstva pri sv. Očetu in so jim vošili srečo za šestindvajsetletnico na sedežu sv. Petra. Kakor Pij IX, če tudi so osemdesetletin starček, nikoli ne zmanjka ne lepih misel in ne primernih besed za njih razodenje, tako so tudi to pot kaj modro, podučno in bistroumno spregovorili k svojim zvestim služabnikom. Rekli so med drugim: „Potem ko je Jezus Kristus rekel sv. Petru „*pasi moje ovce*“, so nasledvale obljube, in ena teh obljub je bila, da bo doživel veliko starost. Ko si bil mlad, mu je rekel, si šel kamor si hotel, kadar boš pa star, te bodo silili, kamor se bode tvoja natora zgrozila iti. Prerokoval mu je Jezus dolgo življenje in hudo terpljenje, kterega je mogel okušati, da je bil storjen vreden posnemavec in namestnik Jezusa Kristusa. In dobro veste, kako je bil pribit na križ, na katerem je umerl ter je tako popolnoma posnemal Jezusa Kristusa.

Tudi nas zadeva ravno tako osoda. Ne bom govoril o lesenem križu, ali terpeti moramo to, kar vsak vé, in iti moramo, kamor natora nasprotuje. Danes, ko sem star, ne morem iti, kamor bi hotel, ker hudobneži so mi ubranili prosto vladanje Cerkve. Bog nam bo dal moč vladati jo naj bolje, kar se more, te dneve, mesece, leta, ves ta čas, kar bo njemu vgodno; upam tudi jest viditi mir, in nadjam se, da Gospod bo tudi meni podelil to posebno milost. Zakaj akoravno moja moč ni taka kakor sv. Gregorija in ne kakor sv. Petra, vender upam, da bom mogel in želim reči: *ljubil sem pravico, sovražil krivico, zato se je Bog mene spomnil in postavil me je v polno prostost*“.

Bog daj, da se te vošila vresničijo. Zares je družbinstvo v veliki nevarnosti, razdjanje je toliko narastlo, ter se ni nadjati, da se mir poverne, ako Božja roka vmés ne seže.

Oh! naj pride Gospod, kakor je prišel v hišo stotnikovo, kamor je bil povabljen ozdravit ljubljenga hlapca.

Pride naj ozdravit revne, ki so zatirani ali od nadlog sedanjega časa, ali pa od grehov, ki jih oslepljujejo“ itd.

Rogovileži so vsi pobiti in ne vedó, kaj bi počeli, ker vidijo, da ves katoliški svet je papežu vdan. Že so mislili, da je njih roparsko delo varno in zagotovljeno; zdaj pa vidijo, da nikomur vernikov njih počenjanje ni pri sercu, in bode toraj z njihovim terpnim nasprotovanjem vse šlo v šibre. —

Zanikarnost rogovilskih potepuhov se tudi iz tega razodeva, da se vohuni išejo celo med katoliške vernike, judeži med zveste učence pomešati ter se splazijo med njimi pred samega sv. Očeta v Vatikan. Tako so bili nekteri „spiceljni“ vmes med audiencijo „društva za dobre dela“ in „društva katol. rokodelcev.“ „Genevski dopisnik“ praša: „Ali moramo še na daljne take obiskovanja pripravljati biti, dokler se namestnikom pekla sponese: v Vatikan spraviti morivca zoper Pija IX?“

Tudi sv. Oče so se za to izrekli, da naj se italijanski katoličani volitev vdeležujejo. Rekli so une dni duhovnim pastirjem, ki so jih sprejeli, da je potrebno srenjskih volitev vdeleževati se, da se sedanji srenjski svetovalci, ki mladino z brezbožnimi nauki pačijo, s keršanskimi nadomestijo.

V Parkersburg v Ameriko se je te dni čisto ozdravljen povernil č. g. Parke, ki se je bil bolan podal na Francosko in si je pri M. D. v Lourders-u zdravje sprosila. Imel je nevarno pljučno bolezen, opravljal pa je pet dni zapored zaupljivo opravilo k Mariji D., in ozdravel je. Noben človek ni mislil, da se bo še ozdravil in zoper vse upanje se je čisto zdrav, terden in vesel v misijon povernil.

Iz Ljubljane. Vabilo. Katol. družba, kakor smo že omenili, je odmenila 30 gl. a. v. tistemu, kdor spiše naj bolji spis kacic 2 pol spisal o ljudski, zlasti mladinski odreji za naš narod. Želi se, da bi bila knjižica spisana po šegi pisave n. pr. ranjcega Slomškega, ter bi v lahko razumljivih, tehtnih, mičnih stavkih nazonovala pomočke, pota itd., s kterimi bi se glavnim napakam našega naroda v okom prišlo. Osnovo si pisatelj sam izvoli. Pomočkov, zgledov — kratko posnetih — dobí lahko po primérnih bukvah, pa tudi sem ter tje po domačih časnikih. Želi se, da bi pisatelji v kacic šestih tednih poslali svoje spise.

Na Notranjskem je 27. roznika strašna toča bila. Selce, Petelinja vas, Gradec in drugi kraji so vsi pustota. Znano je, kako so tam že lakota in večkratni požari stiskali ubogo ljudstvo; zdaj pa jim je ravno pred žetvijo toča vse vzela. Pomagaj Bog, pomagajte usmiljeni ljudje!

Duhorske spremembe.

V Ljubljanski škofiji. Prestavljena sta čč. gg. Greg. Malaverh, duh. pomoč. v Predvoru, v Cerklje; Al. Kumer, kapl. iz Mokronoga, v Naklo. — Lipoglavska fara je podeljena č. g. Balt. Bartolu, fajm. v Dolnji vasi, in ta tara je razpisana 4. jul.

Dobrotni darovi.

Za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem. Po g. S. Žužku 3 gl. (za strad. na Dolenskem). G. Kar. Fr. na Obč. 4 gl. (Opomb.: Za kat. društvo plač. 2 gl. do nov. leta. Vr.)

Za poškodovane s povodnijo na Češkem. Gospodičina V. M. 5 gl.